UUS Päewaleht

Ilmub iga äripäewal.

Toimetus ja talitus on Tallinnas, Suurel turul raekoja ees

Toimetaja könetunnid kella 12—1 lõunal.
Ärijuhi könetunnid kella 8—11 e. l.

Toimetuse könetr. 639. Kontori könetr. 390.

Tarwitamata jäänud lühemad kirjatööd häwitatakse ära, suuremad saadetakse tagasi, kui selleks margid juurde on lisatud. Käsikirjad, mis alaliste kirjasaatjate poolt ei tule, jääwad hinna alla arwamata, kui neile tasunõudmine peale ei ole kirjutatud. Saadetawatel kirjatöödel peab saatja täielik nimi ja adress all olema.

Tellimise hind:

12 kuu peale postiga	20 rbl.—kop.	postita	16 rbl.—kop.
11 „ „ „	18 „ 50 „	„	15 „ — „
10 „ „ „	17 „ — „	„	13 „ 80 „
9 „ „ „	15 „ 50 „	„	12 „ 50 „
8 „ „ „	14 „ — „	„	11 „ 20 „
7 „ „ „	12 „ 50 „	„	9 „ 80 „
6 „ „ „	11 „ — „	„	8 „ 50 „
5 „ „ „	9 „ 25 „	„	7 „ 20 „
4 „ „ „	7 „ 50 „	„	5 „ 80 „
3 „ „ „	5 „ 75 „	„	4 „ 40 „
2 „ „ „	4 „ — „	„	3 „ — „
1 „ „ „	2 „ — „	„	1 „ 50 „

Wäljamaale — 23 rbl. aastas, 12 rbl. pooles aastas. Tellida iga kuu esimesest algades. :: Adressi muutmine 35 kop., selle juures endine adress ehk selle. nr. üles anda.

Üksik nummer 12 kop.

Kuulutuste nonpareille rea ruum maksab 20 k. lehe eesotsas 60 kop. Wäljaspool Tallinnat kuulutuste küljel 80 kop., lehe ees 2 rubla.

Laupäewases numbris ilmuwate kuulutuste hind on kahekordne.

Kuulutused tulewad päew enne soowitawat ilmumist lehe kontoris ära anda. Kuulutused, mis hommiku enne kella 9-t ära antakse, ilmuwad ainult wõimaluse järele sama päewa numbris.

Adress lih- ja rahakirjadele: „Päewaleht" Tallinnas (Ивалехть г. Ревель Эст. губ.)

Nr. 257 — Neljapäewal 16. (29.) nowembril 1917 — XII aastakäik

leüldis-sõjawäeline komitee ei tunnista Krõlenkot ülemaks peajuhataja ja keelab temale ära telki sõita. Krõlenko waherääkijad aksa kaewikutesse saatnud. — Jerusalem Inglis-Italia wägede poolt ära wõetud. — Asutawa kogu walimiste tagajärjed Tallinnas.

Saksa wäejuhatus enamlaste rahuettepaneku wastu wõtnud.

Eesti maapäewa ajalooline koosolek.

15. nowembril 1917 aastal.

Rahwast on pealtkuulajateruum täis; rohste ka Eesti sõjawäelisi. Odatakse ju täna apäewa wägiwõimset lahtilaskmist enamlaste olt. Koosolek algab punkt kell 4. Maapäewa peaaegu terwena koos, puuduwad ainult mlaste rühm (5 liiget) ja paar demokratlise ki saadikut. Juhatab maapäewa esimees O. randmann. Päewakord wõetakse muutmatalt stu. Küsimused on enne wanematekogus läbi utatud, erakondade nõupidamistel läbi kaaud ja sellepärast ei kutsu nad arwatikul koosul suuremaid waidlusi etule.

Eesti asutawa kogu kokkukutsumise küsimus.

Mn. Piip kannab ette wanematekogu ole. Mn. Martna teeb selle peale ettepaneku sti asutawa kogu walimiste asjus enamlasa ühineda. Häältelemisel saab Martna ettek ainult 3 häält poolt (Martna, Maasik, Raudsepp).

Wastu wõetakse ühel häälel (2 erapooletut) mine wanematekogu ettepanek, mis rutuliseks nistatakse ja kohe maksma pandakse:

„Rahwaste enesemääramise põhjusmõtet alus wõttes otsustab maapäew:

1) Riiklise korra Iramääramiseks demokratlise ja täieõiguslise wõimuloomiseks Eestimaal ja teiste küsimuste otsustamiseks Eesti asutawat kogu kokku kutsuda;

2) walimiseseaduse aluseks ülewenemaalise asutawa kogu walimise seadus wõtta sellega, et tarwiliste muudatuste tegemine, juhatuskirjade andmine, walimise ja kokkuastumise tähtaegade ning liikmete arwu määramine anda maapäewa juhatuse, wanematekogu ja maawalitsuse ühise otsustamise alla, kes õigustatud on tarwilisel korral Eestimaa sõdatite ja tööliste saadikute nõukogude keskkäideesatwa komiteega selles asjas läbi rääkima, et soowimata lahkumine kuid Eesti asutawa kogu walimiste asjus kõrwaldada."

Maapäew kõrgema wõimu kandjaks Eestis.

Mn. Tõnisson kannab ette järgmise wanekogu ettepaneku:

„Kuna Wenemaal riikline wõim üleüldise alagedusse ja üksikute rühmade wastastikuse luse läbi täielikult on häwitatud ja keskwõim oub, kelle määruste alla kõik riigiosad heid, tunnistab ajutine Eesti maapäew, kui usepärane demokratliselt walitud maa ja a esitus Eestis, oma kohuseks Eestimaa eks Wenemaal järjest kasuwawa korralagedusi ja kodusõja hädaohtlikkude tagajärgede was Eesti rahwuspolitilise tulewiku kindlustamijärgmist wälja kuulutada:

1) Eesti maapäew tunnistab enese Eesti maa ainsaks kõrgema wõimu kandjaks, kelle määruste ja korralduste järele kõikidel Eestimaal tuleb käia, kuni maapäewa poolt demokratlise walimiseseaduse põhjal wiibimata kokkukutsutaw Eesti asutaw kogu kokku astub, et Eestimaal riiklist korda kindlaks määrates maal lõpul kõu seadusandlist ja walitsuslist wõimu luua.

2) Igasugused määrused, käsud ja dekredid, tulgu nemad kelle poolt tahes, on Eestimaal kuni ajutawa kogu kokkuastumiseni makswad ainuüksi siis, kui Eesti maapäew nemad wälja on kuulutanud, kuna wastasel korral neid mitte ei tule täita.

3) Seks ajaks, kui Eesti maapäew mitte koos ei ole, antakse maapäewa juhatusele ja wanematekogule ühes maawalitsusega, kui Eestimaa kõrgema wõimu esitajale, õigus rutulikka määrusi ja käskusid Eestimaa elu korraldamiseks wälja kuulutada ja maksma panna, kuni maapäew kokku astudes nende rõõduste kohta oma otsuse andab."

Mn. Reimann: Sel ajal, kui maapäew waid ainult poliitilise wõimu küsimust päewakorras. Maapäewa ülesanneks on ainult majanduslu lahendamine Eestis — ja selle juurde ta ka jäämа.

Mn. Tõnisson: Juba 30. märtsi seadus, põhjal maapäew tööle asus, ütleb selgel et ka administratiw-korraldus maapäewa s jääb. Sellega arwatud ka endised seadused, et maapäew ka politikaga tegemist tegema. Seda tähtsam on poliitilise wõimu us näidi, kus meie riigi keskkogel, niisama il täieste puudub.

Kuna sõnadehõlmad ei ole, Wenematekogu ak pandakse häältelemisele ja wõetakse wastu, ühe et wastuhääletajaid leiduks; erapooletuteks jääwad ainult 9 saadikut (osa Eesti fotlepolutsionäre ja osa sotsialdemokrata).

Edasi otsustab maapäew tehtud otsuse wiibimata maksma panna.

Üleskutse Eesti sõjameestele.

Wanematekogu nimel kannab mn. Päts järgmise üleskutse ette, mis ühel häälel wastu wõetakse:

Eesti sõjawäelised! Kodumaa on kannatuste lõputipule jõudnud: üks osa on juba waenulise wõitja wõimuses ja meist lahutatud, waenulised nõed walmistawad uutele pealetungimistele — maarahwas ei tea aga, kas kaitse ja wastupanek kindlam on kui saartel näigme. Enne wõõra wõitja alla langemist ähwardab kogu Eestimaa elanikka hirmsam näig: wõetakse suurte wägede toitmiseks kogu kehw põllusaak, häwineb põllumeeste raudwara karja ja seemnete näol, mis seadusewastaselt riisutakse ja rüüstatakse wägede poolt sõjasaagina maalt wälja weetakse. Wäilst abi ja toetust ei ole meil kusagilt loota.

Kodumaa paremad pojad, kes teie aastate jooksul olete kaswikutes ja wõitlusewäljadel oma maast ja rahwast eemal pidanud olema, — teie poole pöörab Eesti maapäew: nüüd on aeg kätte jõudnud, kus teie enam ei peaks wõõrsile jääma, sest ajutatakse Eesti sõjawäe osad, ja neist ei tohiks keegi arusaasa sõjamees eemale jääda. Nõudke tungimalt, et teid enam kauem endistes mõõsades kinni ei peetaks, waid seadusliku korra järel ja sõjariistadega warustatult oma kodumaa kaitseks Eesti polkudesse saadetakse. Iga tund on kallis, iga päew lähendab meie maad ja rahwast tumedale ja hirmsale tulewikule. Meie peame ise oma kodumaa ja rahwa kaitseks kui kindel, korraldatud kogu korralageduse wastu wälja astuma. Kõik kodumaale!

Kodumaa ja Eesti wäeosad ootawad nüüd ka teid, wanemad ja wilunud sõjamehed, kes omale sõjamehe elukutse olete walinud. Kes teist nüüd ilmumata jääb, kellele nüüd noored Eesti polgud küllalt ligitõmbawad ei ole, neid ei tarwitse kodumaa ja rahwas ka tulewikus enam, — kuid ikalgi ei unusta tänulik kodumaa neid, kes talle hädas appi tõttawad.

Eesti sõjamehed! Maa ja rahwa parema tulewiku pärast sulage üheks suureks pereks, kel ühine suur eesmärk ees — oma maad ja rahwast häwituse ja hukatuse eest päästa. Kogu maa ootab teilt ühemeelset kaitset ja toetust. Olge ise korra allikaks ja aidaks üleüldise korralageduses uut waba korda luua.

Maawalitsuse asjesõnemeheks

walitakse ühel häälel maawalitsuse terwishoiuosakonna juhataja (Eesti tööerak.) Dr. Konik.

Mõisnikkude käest maawalitsuse asjade ülewõtmise komisioni

liikmeteks walitakse Tallinna J. Wilms ja A. Birk, Tartu L. Olesk ja J. Ostrat.

Rüüstamise korwaldamise

küsimuses wõetakse järgmine wanematekogu ettepanek ühel häälel wastu:

Et rüüstamise-laine Eestimaal ikka laiemaks paisub, maad selle tagajärjel nälg juba kõige lähemas tulewikus ähwardab, tunnistab Eesti maapäew selle otsuse, mis Kiiewis wälkerahwaste nõukogu heaks kiitnud, nimelt et rüüstamist tuleb rahwusliste sõjawägede toetusel lõpetada, ainukeseks õigeks, ja kohustab maawalitsust sel sihil kaitset maa ja rahwa päästmiseks wiibimata korraldama ühes Eesti sõjawäeliste organisatsionidega.

Toitlus'küsimuse lahendamiseks

wõetakse wastu järgmine ettepanek ühel häälel:

Maapäew tunnistab Eestimaa toitluskomitee maawalitsuse osaks ja annab maawalitsusele õiguse toitlusasjas ja rüüstamise lõpetamiseks sunduslikke määrusi wälja anda, maapäewa juhatuse ja wanemate nõukogu heakskiitmisel.

Maksude maksmise asjus

otsustab maapäew järgmise üleskutsega rahwa poole pöörata:

Eestimaa kodanikud!

Korralageduse ärahoidmiseks on meil ainukene tee, ise oma rahwawalitsust luua. Esimeseks meie rahwa loodud riigiwõimu kandjaks on ajutine maapäew ja maawalitsus; need peawad meid kindla ja waba riigikorra juurde wälja juhtima.

Ilma kodanikkude toetuseta ei wõi need asutused korrarajamise tööd jatkata. Kes korralageduse wastu, see peab oma kohuseid maawalitsuse wastu täitma. Jõuksuul jõnab erakorratise maksu tähtaeg kätte. See maks tuleb tõnimata õigel ajal ära diendada, sest muidu jääb maakassa tühjaks.

Eesti maapäew tuletab kõigile kodaniku kohusetäitmist meelde ja loodab kindlaste, et Eestimaa kodanikud asja tõsist seisukorda ära tundes ilma erandita oma maksu õigel tähtajal õiete maawalitsuse kätte ära diendawad.

Jookswate asjade all

kannab juhataja O. Strandmann kirja ette, mis Eestimaa tööliste, sõdatite ja maatameeste nõukogude keskkomitee poolt maapäewa juhatusele saadetud ja milles teada antakse, et nimetatud komitee maapäewa lahti olewat laskknud. Ilma pikemate waielusteta wõtab maapäew järgmise resolutsioni ühel häälel wastu:

„Eestimaa ajutine maapäew, tähele pannes, 1) et Eestimaa tööliste, sõdatite ja talupoegade nõukogude täidesaatwa komitee koosseis ja wõimupiirkond temale teadmata, 2) et Eestimaa kodanikud nimetatud komiteed ülemaks wõimuks maal ei ole tunnistanud, 3) et Eestimaa ajutist maapäewa rahwa esituseks tuleb pidada, mille asemele ainult uus terwe rahwa esitus wõiks astuda ja 4) et sellepärast nimetatud täidesaatwa komitee kiri 13. nowembrist 1917. a. nr. 421 mitte sisulikult harutusele ei tuse wõtta — otsustas päewakorra juurde üle minna."

Mn. Wilms teeb Eesti tööerakonna nimel ettepaneku Ukraina kindralsekretariadile kõrgema wõimu oma kätte wõtmise ja Ukraina wabariigi wälja kuulutamise puhul terwitustelegrammi saata. Ettepanek wõetakse ühel häälel wastu. Telegrammi teksti töötab maapäewa juhatus wälja.

Mn. Martna paneb ette maapäewa täiendamise küsimust päewakorda wõtta, selles mõttes, et maapäewa Eesti sõjameeste ja t. ja s. saad. nõukogude esitajatega täiendataks. Koosolek otsustab seda küsimust järgmise istumise päewakorda üles wõtta.

Sellega on päewakord läbi. Koosolek lõpeb walju käteplaginа all.

Mis peale maapäewa koosolekut sündis.

Maapäewa koosolek oli juba tigemate poole tunni eest lõppenud, suur osa maanõunikka saalist lahkunud, kuna erainimesed — pealtkuulajad — weel salkadekaupa sees wiibisid ja isekeskis juttu westsid. Seal tulid äkitsest inimesed saali, mõnel näod tahmaga tubliste mustaks määritud (mitte harilik töömustus ei olnud see, sest õõmeasemed olid selgeste näha). Ühtlasi toodi sisse ka kolm plakatit, millel ühele peale oli kirjutatud: maha maanõugogu, teisel: maha maanõukogu ja kolmandal: maha Wilms ja Ko. Näha on, et neil inimestel niigi palju austust Eesti keele wastu ei ole, et wiitsiks plakati pealkirja õiges kirjawõisis teha.

Mis need inimesed tahtsid?

Sellest oli kõrwalwaatajal raske aru saada, sest nad kõnelesid segamine, ühe korraga, üks teise wastu, kisendasid, käratsesid, mõned näitasid hirmus wihased olewat, olgugi et neile keegi sealolijatest selleks põhjust ei olnud andnud.

„Kuss, seltsimehed — kuss!" kisendati üksteisele. „Kuss! Kas meie siis õige metsalised oleme!"

Wilmaks ometi selgus: nad olid tulnud maapäewa ja töötegemises takistama ja nõudma, et maapäewa esimees wõi eestseisus wäljas olewale rahwale teataks, et maapäew praeguses kokkuseades tegewuse lõpetaks.

Kuid wõis näha, et nendel inimestel piinlik oli, sest ei olnud kedagi, kelle poole pöörda. Keegi potsikesõhtu ijik kandis üht plakatit, aga ta ei julenud üles waadata, hoidis silmad maas.

„Ons siin maanõunikka?"

Seal tõuseb mn. Ast toolise ja ütleb: Mina olen maanõunik, aga teisi ma siin ei näe. Mis ma ütlen, seda ainult oma nimel. Ma ei tunne, kes teie olete ja sel põhjal ei saa ka teie nõudmisi enese kohta mõõduandjaks lugeda. Ma loen ennast maanõunikuks edasi!"

Nendele sõnadele järgnes üleüldine kära, tungiti Asti ümber kokku, kõneldi tuise wihaga, ähwardati ruskaga jne. Kuid kõik see oli niisugune, mis pealtwaatajate küllest natsa oleks teinud, kui ta ühtlasi mitte wäga huwi ei oleks olnud, sest need olid ju kõik enamaste juured inimesed.

Nende hulgast tõusid mõned pinkidele püsti, ütlesid endid ühe ja teise wabriku esitajad olewat ja lugesid minizisugused resolutsioonid ette. Mitmetes resolutsioonides kuuldus nõue, et Eesti ajutaw kogu tuleb kokku kutsuda — seesama nõue, mis maapäew ühel häälel wastu wõttis.

Ka mingit korda ei suutnud ega osanud need wabrikute tööliste esitajad (ei ole kindel, et nad seda olid) pidada. Üks karjus: „Ajage nad siit wälja — wiimane kui üks," kuna teine weel kõwemine kisendas: „Wange ukled kinni, et mitte ükski hing wälja ei pääse. Üks läks ukii lahti tegema, teine haaras tal hõlmast kinni ja hüüdis: „Mis ja hull teed — nad lähewad ju ära!"

Pärastpoole tusid mõned maapäewa liikmed, nende hulgas ka esimees O. Strandmann, saali ja tahtsid mõne sõna kõnelda. Aga need inimesed kartsid kõnelemist wäga. Iseäranis suureste käratses keegi halli kaabuga ja wäga burshuilise näoga mees (see oli omal ajal ka „Päewalehe" toimetuse ees, aga sealt kihutasid just töölised ta ära, sest ta wälimus ei olnud küllalt usaldusärataw). Selle aja sees oli mn. Tõnisson kellegi käest omale kõnelemiseks wõimaluse wälja tinginud. Tõnisson ajuski toolile. „Kõige pealt palume, et ure haritud ja kultura-inimesed oleme," ütles Tõnisson, „ja wõtame mütsid siin ruumis peast ära."

Paljud wõtsid mütsid ära.

„Kas kurat me hakkame seda täitma, mis burshui nõuab", hüüdis keegi ja käskis mütsid pähe panna.

Mitmed panidki mütsid pähe.

Tõnisson ei saanud kõneleda. Pääsis jälle lahti kära, kisa, hüüded, ühe sõnaga üks igawene möll. Tõnisson tuli toolist ära.

Seal ütles üks sõjamees, et Ukraina rahwa saadik siin on ja soowib kõnelda. Külalisele tuleks küll selleks wõimalus anda.

„Mis kurat meil Ukrainaga asja? Kus see Ukraina on? Ah see on ka tulnud meile töölistele prügi silma ajama. Meie wõittleme ise oma werega — need seal Ukrainas on burshuid jne."

Ja külalist ei lubatud kõneleda.

Seal tahtis keegi sõjamees Eesti polgu resolutsioni maapäewa asjus ette lugeda, aga seda ei lastud. Ometi luges keegi soldati riides isik midagi segast, mis üteldi Eesti soldatite oma olewat.

Iseäranis agaraste nõuti J. Wilmsi ja kui Wilms juhtus saali tulema, siis ei olnud nendel inimestel talle midagi ütelda.

Wilmaks saadi niikaugele, et sunniti saalist lahkuma ja nõuti, et maapäewa esimees ikka õue läheks.

Maapäewa liikmed olid juba saalist lahkunud, aga salk ei raatsinud ise wälja tulla, määratsesid edasi. Wilmaks leiti mn. Tõnisson ja Teemant kojatrepi pealt. Nad tunti ära. Seal kargasid poisikesõhtu mehed Teemanti kallale ja karjusid: „wälja, wälja siit — teie rahwa wereimejad!" Teemant pani käed waheleti: „Mina olen waba mees. Tarwitage mu kallal wägiwalda!" „Meie wiskame sind wälja, meie wiime wälja!" „Teie peate oma tegude eest kord wastust andma. Wäewõimuga ja rusikaga ei saa teie kaugele", wastas Teemant. Teine salkkond tungis Tõnissoni kallale. Ta pani wastu, püüdis neile seletada, et ta wabariigi kodanik on. Seal wõeti ta kätest kinni ja tõugati jämedal ja toorel wiisil treppidest alla. Sedasama tehti ka Teemantiga.

Kui wälja tulin, oli õues juba pime. Keegi kõneles. Kuulsin kohe, et see Wilms on. Ta kõnet kuulati. Näis meeldiwat. Plaksutati talle käsa. Seal märgati. „Kurat wõtaks — see on Jüri Wilms". Kohe järgnes sellele üttusele wile ja hüüded: „Maha! Maha!" Kära, kisa, tungimine lossiplatsil. Ei saadud kõnesid kuulda. „Kuss — olete metsloomad wõi organiseritud töölised? Kumbad olete? Kui nii lärmitsete, siis wõime hommikuni siin olla ja meie asjad jääwad ajamata."

Aga sellest manitsusest hoolimata ei waikinud kära.

Seal käis kõmin: „Maanõunikud lähewad ära. Lähewad!" Kohe hakkas rahwast rohkel hulplatsilt Kaarli kiriku poole walguma, kust suur kisa ja kära kuuldus. Jooksi rahwale järele ja hüüiti järele: „Tulge tagasi, tulge — lähme programmi juurde!"

Kuid seda hüüdu ei pandud tähele, uudishimulised kadusid ja platsipealne inimeste hulk jäi hoopis õredaks. Keegi kõneles pimedas, aga seda ei pandud tähele. Keegi hüüdis hurra — teised karjusid kaasa. Üks paks naine seisis salga serwal ja ütles rahulolemist awaldawal häälel:

„Meie töö on tehtud."

Pimedas.

Wene wabariigi kodanikud elawad praegu pimedas. Neid piirab nagu sügisene udu, mis ei luba paari sammu peale midagi näha: mis wäeliidel sünnib, sellest saame wähe kuulda, kudas on lood Wenemaa linnades ja maakohtades, selle kohta puudub meil ülewaade, wäljamaa riigid on meie eest nagu lukus uste taga ja isegi keskkohast, pealinnast, tulewad teated on nii segased ja üksteise wastu käiwad, et raske on otsustada, kus luulejutud lõpewad ja tõeasjad algawad.

Kõige põlewam küsimus on muidugi rahuküsimus. Aga üliwaewaline on selle küsimuse liikumist jälgida. Kõige pealt on meil senini täieste tumedaks jäänud, kuidas kujutawad „rahwakomissarid" ise rahutegemist enesele ette. Trotski ise ja enamlaste häälekandjad protesteriwad ägedalt selle wastu, kui üteldakse, et nemad tahta erarahu teha, ehk koguni rahu Wenemaa kutsul ja Wenemaa kahjuks; nemad kinnitawad, et neil erarahu mõtetki ei ole, waid et nad üleüldisedemokratlise rahu teewad ja pealegi nõusgusse, mis Wenemaale — kui suurriigile — ei häbiks ega kahjuks ei ole. Kuid ometi on sõdatitele käsk antud, et iga polk iseseiswalt waenlasega rahuläbirääkimisteste astuks. Kudas nemad selle juures üleüldist rahu wõiwad teha mitte üksinda terwe Wene mäerinna, waid kõigi wäerindade kohta, sellest ei sunda peale enamlaste keegi aru saada.

Senini ei ole rahuettepaneku peale weel ükski õõdimatest riikidest ametlikult wastanud*), küll aga on Wenemaa liitlased kaudsel teel ses asjas oma seisukohta awaldanud: mõõda minnes „tööliste ja talupoegade walitsusest", nagu Lenin ja Trotski oma isewalitsust nimetawad, teatawad liidurüigid oma sõjawäe esitajate läbi Wene wägede ülemale peajuhatajale, et kui Wenemaa rahutegemise asjas lepingu rikub, mis ta teistega selle kohta on teinud (nimelt, et keegi õõdijatest üksikult rahu üle läbirääkimisi ei hakka pidama) siis selle tagajärjed wäga rasked wõiwad olla ja need langewad täieste Wenemaa peale.

Enamlised ja nende poole kaldunud lehed on sarnase hoiatuse üle wäga äritatud ja leiawad selle ülekohtuse ning alandawa kõrwahoobi olewat Wene rahwale, kes sõjas liitlaste heaks nii palju wara ja werd ohwerdanud; teised sotsialistlised lehed ja ringkonnad aga ütlewad, et sündis ainult, mis mitte ei wõinud sündimata jääda, pärast seda, kui enamlased liitlasi tahtsid sellega üllatada, et rahuläbirääkimisi Saksamaaga juba on algamud.

Mis need „rasked tagajärjed" on, seda ei ole hoiatuses ligemalt ära lähendatud. Arwamine, et see Jaapani sõjalist wäljaastumist Wenemaa wastu peab tähendama, lükatakse „Trud. Sl." teatel liitlaste diplomatilistes ringkondades ümber. Aga kuigi mitte uus sõda ei ähwarda, siiski on selle poolest kõik ühes arwamises, et liidurüikidel mitmesugused wõimalused on lepingust taganemist Wenemaale kõige kibedamal wiisil kätte tasuda ning neid „raskeid tagajärgesid" ei kanna siis mitte enam enamlased, waid terwe riik ja rahwas.

Kuna liidurüigid Lenin-Trotski walitsusest mõõda minnes otsetced Duhonini poole pöörasid, sellega näidata tahtes, et nad „rahwakomissaride" walitsust mitte makswaks ei tunnista ja kuna ka wastased riigid, Saksamaa, Austria ega Türgimaa, seni ennast kõrwale hoiawad, on ühe erapooletu riigi — Hispania — saadik Trotskile kui wälimiste asjade komissarile juba wastuse saatnud, milles ta wiimasele oma „sügawat lugupidamist" awaldades teatab, et ta ettepaneku sisu wiibimata telegrafi teel oma walitsusele edasi annab, „et see seda wõiks Hispania rahwale tutwustada ja oma poolt kõiki tarwilisi jõupingutusi teha rahutegemise kaasaaitamiseks, mida terwe inimesesugu nii wäga igatseb."

Nõnda on siis Hispania saadik Trotskiga ametlikusse läbikäimisesse astunud ja sellega teda seaduslikuks Wenemaa walitsuse esitajaks tunnistanud. Muidugi ei ole sel tunnistamisel mingisugust tähendust ei teiste wäljamaa riikide ega ka Wenemaa elanikkude kohta, aga siiski ei saa waikides mõõda minna sellest, kudas Hispania saadiku tegüwiis teiste riikide esitajate omast täieste lahku läheb. Selle juures on huwitaw, et Hispania walitsus sellesama Trotski, kellele ta nüüd oma „sügawat lugupidamist" ruttab awaldama, alles 15 kuud tagasi kui kardetawa isiku õige jämedalt oma riigi piiridest laskis wälja ajada, nagu „Now. Shisn" meelde tuletab. Muidugi, Wenemaa minisirina ei ole Trotski Hispaniale nii hädaohtlik kui poliitilise põgenejana; hädaohtlik on ta ainult Wenemaale.

Kuna „rahwakomissarid" oma dekretiisid küpsetades täieste iseseiswalt edasi töötawad ja kõigi arwustuste peale sitmagi ei pigguta, ei jäta teised rühmad püüdeid juba enne „ajutawa" kogu kokkuastumist riigi keskwõimu kindlaste ja laiemale alusele korraldada. Praegu peab talurahwa nõukogude erakorraline kongress selle üle läbirääkimisi ja on järgmisele otsusele tulnud:

Walitsuse kokkuseadmiseks ühinemad kõik sotsialistlised erakonnad; üksik erakond ei wõi uues walitsuses enamust nõuta; teistel on õigus üksikuid kandidatisid tagandada, keda mõni rühm minisirikoha peale soowitab.

Uue wõimu loomise eeltingimised on: igasuguse terrori (wägiwalla ja hirmutusabinõude) kaotamine; kõigi kodanliste wabaduste jalajeseadmine, isikute tagakiusamise lõpetamine, kõikide wabastamine, kes wiimase pöörde ajal kinni wõetud, sõja-rewolutsioni komiteede ja teiste korralduste laialisaatmine, kes kodanlisi wabadusi kitsendawad.

Uus wõim peab wastutaw olema kuni asutawa kogu kokkuastumiseni rahwa nõukogu ees, mis on kokku seatud 1) talurahwa nõukogude keskkomitee esitajatest, 2) sõdatite ja tööliste nõukogude keskkomitest, mis on täieõiguslikuks nõuandjaks rühmade ja wäeliinide esitajatega ning 3) linnade ja semstwote omawalitsuse esitajatest, kusjuures põllutöö, toitluse ja üksmiste asjade ministeriumi kohtadele talurahwa nõukogu esitajad pandakse.

Uue wõimu esimene ülesanne peab olema ajutaw kogu kiiremalt kokku kutsuda, peale selle peab ta wiibimata otsustawaid lammusid astuma rutulise rahu kätesaamiseks, peab maa, weed ja metsad maakomiteede kätte andma ja töötuse üle riigilise kontrolli tööliste ojawõtmisel siiski seadma.

Nii on talurahwa konarsed nõudmised. Kahtlemata antaks nende nõudmiste teostamine Wenemaale wastiste, mida oma- kui ka wäljamaa mõjuwõimuks wõiks tunnistada ja mis riigielu uuks korraldamiseks tõesiid tegelikka lamme wõiks hakata astuma. Kuid silmnähtawalt ei leni enamlased nende nõudmistega mitte ja siis ei ole wõrreldest kuulstitust wõõrawõisteed näha. Mõnda on õigemad pärwed meie ees weel pimedas.

„Päewaleht" eeltsensuri all.

Täna hommikul kuuljutati meie lehe trükikoja juhatajale, et ta lehe enne trükkimist sõjarewolutsioni komiteesse tsensorimiseks peab saatma ja need tükid, mis seal maha tõmmatakse, lehest wälja wõtma. Et lehte mitte enne trükkima ei hakataks, kui sõja-rewolutsioni komiteest luba on tulnud, seks pandi sõdatid trükimasina juurde wahti.

Wäewõimule alla andes oleme siis sunnitud lehte uueste tsensorida laskma ja katsume seda wälja anda, nii kaua kui seda meile täieste wõimataks ei tehta.

Nagu kuuleme, on ka teised kohalised lehed, peale „Töölise", „Sotsialdemokradi", „Töö Lipu", „Tööl. ja sõld. saad. nõuk. teataja" ja „Swesda" niisama eeltsensuri alla pandud.

---

*) Kui need read juba laotud olid, tuli teade, et Saksamaa ametlikult wastanud olla. (Waata leherülg 3.)

ogu wali-

n Tallinnas läbi

rele wõime Tal-
nist tähele panna.
anikud sõjawäge-
walimistel wali-
on iga erakonna
, sest ta awaldab
u.
äeid ja Wene sõt-
ks. Niisamuti on
onnad: radikalde-
demokraatlise era-

nna, kes häälte-
.
oli hääli linna
elt 60.000. Prae-
ääli 46.000. Wa-
le numbes ühesu-
ääli on siis käes-
rotsent tuntawalt
ilte arwu kasswa-
es peab just seda

tsionärid) on saa-
d 787 ja wene-
ri aga see blokk
utsionäreid on sel-
aanud, iseäranis
ühte tuhat häält
tsuse annab mis
us ütelda olnud,
gust ainult ei ole
isegi Wiljandis,
Eesti sotsialistid-
hääli on saanud.
ud 22003 häält.
8 häält. Nii on
li juurde saanud,
istel wähem ini-

Tallinna rahwast
u peab meid aga
et kodanikkudele
letada.
i linnawalimistel
is. Blokk sai see-
utawa kogu wali-
ise eiseiswalt wali-
Nii siis rohkem,
oos ja seda selle
ileüldiselt wähem
Siit wõib järel-
linnas oma kindel
ses töös jul-

partei (nr. 4) sai
häält. Linnawali-
. Nii on siis ka
stel tugewa hoobi
imeliku seisukoha
liimiste eel „Sot-
ötnud. Tallinna
e erakonnale äh-

6 ja nr. 7) sai
5871 häält. Kui
emeeste ja Saksa
rwame, siis näeme,
e eest 7795 häält
raegustel asutawa
tähendatud, 5871

eeste hääled üksi
saanud, sest linna-
r. 15 kokku) 4896
e, et ka sakslased
onna (nr. 7) poole

arwatud ilma sõ-

Kui eraldi nr. 6 ja nr. 7 waadelda, siis näeme, et nr. 6 on saanud 1136 häält ja nr. 7 aga 4735 häält.

Wõis juba ette arwata, et radikaldemokraatline erakond suurt poolehoidmist leida ei wõi, sest tema asutamisest ei saa keegi sinimene aru, mis jaoks see erakond õeti on asutatud, sest tema programmis ja tema juhtide tegewuses ei leia käik mingisugust iseseiswa olemise alust Eesti demokraatlise erakonna kõrwal.

Maa hääl on weel teadmata ja maa hääl on siiski meie rahwa jaoks kõige tähtsam.

Kuid siiski peab tähendama, et ka meie suurema kodumaa linna, Tallinna, otsus meie poliitiliste erakondade kohta õige tähtis. See häältemine on ühed tõstnud ja teised häwitanud.

Siiamaale saadud teated Rakwerest, Wiljandist, Paidest ja Baltishist, räägiwad sedasama keelt. Rakweres, Paides ja Baltishis on Eesti töörerakond esimesel kohal, Wiljandis wõitleb ta enamlastega. Jüri Wilms.

Soomemaa politiline seisukord

on ikka alles tume: Wiimane kord teatasime Soome lehtede järele, et kodanlised erakonnad enese senati kokkuseadmiset ära ütelnud ja sotsialistid otsustanud puhassotsialistlist senatit asutada. Kuid selleest kawatsusest oleks wõinud warwalt asja saada, sest et maallitlased, kes harilikult õige tugewaste sotsialdemokratide poole kaldunud, on wiimaste hirmutegude läbi meelt muutnud ja ei taha sotsialistisid nähtawaste enam toetada. Aksi aga ei ole sotsialistidel maapäewal enamust.

Laupäewasel maapäewa istumisel pandi siis kodanliste erakondade nimel Swinhufwudi poolt senati nimekiri ette. Selles senatis oleksid peale Swinhufwudi kui esimehe weel Dr. Talas, pürgermeister Arthur Castren, Dr. Frey, pangadirektor Arajärwi, prof. Setälä (oli ka leelmises senatis), illemiintendant Jalmar Castren, Dr. Renwall, K. Kallio (endine senator), agronoom Pehkonen ja Dr. Louhiwuori. Nendest on Kallio ja Pehkonen maallitlased.

Sotsialistide poolwil lükati lõpulik otsustamine esmaspäewa peale edasi. Nähtawaste hoiawad ka nemad oma nimekirjast weel kinni, ehk küll selge ei ole, kudas mõtlewad nad maad linna tarwilise enamuseta maapäewal walitseda.

Swinhufwudi tegewusekawas, mis ta maapäewale ette pani, seisab esimesel kohal korra ja elanikkude julgeoleku jalateseadmine. Selle järele tuleb toitlusasja korraldamine, ühiselulised nuendused jne. Et Swinhufwudi senat tahab kõige pealt elanikkude julgeolekut kindlustada, on loomulik, sest sellest küljest on luga Soomes praegu õige halb.

Wene wõgede omawoli ja wägiwalla wastu ei saa soomlased palju midagi parata, ainult wast protesterida. Kahjuks ei tule rahuliikudel elanikkudel nüüd mitte üksi Wene sõdalile, waid weel enam punase kaardi, poolt kannatada. Ametlikete teadete järele on punase kaardi meheed 26 inimest ära tapnud, suuremalt osalt isiklike kättemaksmise kihutusel. Peale selle on rohkeste haawatuid ja wigastatuid. Paljudel inimestel on punase kaardi meheed warandust ära warastanud ja riisunud. Wangiwõtmisteet ei maksa kõnelegi — neid on üle kogu maa palju sündinud. Nõnda wõtsid punase kaardi meheed üksi Helsingis umbes 300 inimest wangi — mõned ainult sellepärast, et nad julgesid punase kaardi kangelaste noorumõärilise ülespidamise üle muigada — kelleest osa alles praegu kinni istub.

Üksikute linnade punase kaardi salgad sõitsid kaugele wälja maale. Iseäranis agarad olid selleest küljest Kotka ja Turu meheed. Mõnes paigas tulid nende ja kohalikkude elanikkude wahel otse korralikud lahingud, kus mõlemal pool surnuid ja haawatuid oli.

Suurem osa tapmisi oli aga lihtsalt mõrtsukatöö, millel politikaga nängit ühendust ei ole. See ongi, mis rahwa keskel suurt wihe tekitab ja sunnib siidlastele karistust nõudma. Ometi on sotsialistide üks nõudmisest, mis nad senati kokkuseadmise juures awaldasid, et suurtreigi ajal jündinud kuritegude eest amnestia wälja kuulutaks. See nõudmine on nii pöörafelt ülbe, et tema kohta küllalt hukkamõistmise sõnu ei leidu. Streigi nimel tungitakse Wene sõjawäelt saadud püssidega rahuliste elanikkude kallale ja tapetakse need maha — osalt isiklikku kättemaksmise hinna kustutamiseks, osalt meeletoruse sunnil — ja nüüd nõutakse, et need mõrtsukad wälnwad wabalt teiste kodanikkude keskel liikuda ja kõiki maha kodaniku õigusi tarwitada.

Kas oli streigile tarwis, kas wõitis selle läbi tööliste esi, et ära tapeti wana rahwakooliõpetaja, koolipoiss ja wana kurt pöllumees? Ja misjugusel teorel wiisil tapeti: Kaks noortmeest, teine nendest ainult 18-aastane koolipoiss, lasti nende ema silma all maha ja torgiti siis püssiodadega puruks. Kolmanda wanna, 15-aastase poisikesega tapeti sedasama teha, ta päästis ainult õnnekombel ära.

Kirjanik Juhani Aho kujutab „Helsingin Sanomates", kuidas rahwakooliõpetaja Bjon ära tapeti.

„Sotsialistlise rewolutsioni-korraldus mõrtsukad tulewad tema maja juurde ja wäwad ta wälja ja nõuawad, et ta läheks neadega ühes Mainni kinematograafi.

Bjon on rootslane ja ei oska Soome keelt; ta palub ennast jahti jasta, sest et nad ometi ükskeist ei mõista. Siis jälgiwad nad oma endise mõtte maha ja panewad tema, mana meie, oma kodu seina wastu seisma, marsiwad paraadi temast mööda ja lasewad tema pihta — selle pauku. Ei tea, kas lasewad nad nii helwaste, et alles wiimane pauk surma töi, wõi tahtsid nad kõik osa wõtta, et au mitte ainult ühele ei jaaks. Tapetu naine kuuleb paukusid, ta jooksep wälja ja näeb, et mees lamab, suu wastu maad. Ta tahaks surnukeha ära wiia, kuid ei jaksa. Ta hüüab: „kas ei ole ainustki inimest, kes tahaks mind aidata?"

Naine jääb mures surnukeha juurde. Siis tuleb abi. Kes see on? Wene sõjamees, hellaihamline aitaja towarisch. Tema aitab proua Bjoni kauba weriist surnukeha sisse. Mees, kes nõnda ära tapeti, oli — rahwakooliõpetaja."

Nüüsama toorelt on punaskaardilised paljudes teistes kohtades talitanud, ilma et selleks oleks sarnasel demokraatlisel maal nagu Soome on, wähemalki põhjust olnud. Kus ülemülbine häälesõigus maksmas, nagu Soomes, seal otsustab rahwas walimiskastide juures, kudas ta tahab ühiskondlisi asju ajada ja korraldada. Niisugustel tingimistel püssitiikudest abi otsida, kui walimistel wähemusesse jäädakse — nii lugu Soome sotsialistidega wilmastel wastustel — on politiliselt lihtsalt kuritegu ja ei saa seda kuidagi wabandada.

Meie tunnistame Soome sotsialistide päewanõuamisteet mõndagi õigeks. Ei saa aga kuidagi leppida ahtnõudega, mille waral nad oma sõltidele piinawad. On ju demokraatia põhjusnõutele otse näkku löömine, kui wähemus hakkab enamuse kallal wõõrastele pilsitikkude waral, mis talle juhuslikult kätte satunud, nägiwalda tarwitama. Selestada wõib seda kurba nähtust ainult nõnda, et Soome rahwas üleüldiselt kultuurilisel alles noor on ja tarwilisele kõrgusele ei ole jõõnud ning et sotsialistide juhid selsamal mahatal politilisel arenemise ajamel seisawad.

Sedasama mõtet awaldasime hiljuti ühes teises kirjas Soomemaa olude üle. Selleet hakkas „Sotsialdemokrat" kinni ja selles omal wõisil, meie ringkond ei olla waremalt jõudnud soomlasi küllalt küla. Nüüd aga olla kõigel sellel kulips peal. Ometi on „Sotsialdemokrat" kindel, et meie wersti tõtrame selestama, et meie sellega kogu Soome rahwast ei mõõtnud, waid ainult sotsialdemokraatisid. Seekord wähemalt peab „Sotsialdemokradi" kindel arwamine teha rängaste. „Päewalehe" lugejate ja ka kaastöötjate keskel on kohtlemata neid, kes Soomemaa olusid ilma roosilisett mõtwad. Aga teinekord on mõtmel puhul oma seisukohta selgeste awaldanud ja selstanud, et temu, kuna et Soome wõitsi kultuuri ja selle rahwa tõõkust ning edasipüüdmist maha salata, jõingi mõtemaldiwaid joont ükski, mida peaasjalikult wõib wähe arenemd wahulise kultuuraga selestada. See arwamine käib kogu Soome rahwa kohta ja mitte ainult ühe erakonna kohta — nagu „Sotsialdemokrat" mõtleb. Oma arwamises ei leisa meie ükki, waid alles hiljuti üteldi Soome rahwa „ohja mun seas järgnised sõnad: ... „ja peale selle tõmbakski wõõjamaalistegi sõnade eest selle kutte ära, mis suurel mõõdul ongi walekate, et see maa on nii haritud, et siin maal on nii haritud rahwas, siin maal on nii tark ja mõõstlik ülemkiteski, et see wõib ära hoida kõik rahutused, iseäranis kõik wersted sõgadused."

Need sõnad laulus mitte keegi muu kui Soome sotsialistide tähtsam juht Hänninen-Walwas.

Wõib olla, et „Sotsialdemokrat" kõik õigeks peab, mis Soomes wilmastel päewadel toorest ja instut punakaardilaste poolt tehtud, sest et seda sõltsimeheb teinud. Meie seisukoht on teine ja mõistame igasugune wägiwalla hukka, mis seal poliitilisi sõltlise kättemaksuks tarwitatakse wõetakse, kus selleks parlamentarlised abinõud olemas. Peategi ei seisa suurem osa mõrtsukatöödest, mis punakaardilased teinud, mitte mingis ühenduses poliitikaga.

Kudas uuel walitsusel, saagu see misugune tahes, korda läheb rahu maal jälle jalule seada, näitab ligem tulewik. Igatahes on see raske töö, sest wastastikune waen ja sihtebus on wiimaste sündmuste läbi uut hoogu saanud. Kui tõsiseks lugu läinud, tunnistab muu seas see, et mõnes kohas wäljamaa riikide konsulid Wene sõjawäelemusele nõudmise saatnud, Wene püssid wõetagu soomlaste käest ära, sest et punakaardilased paljudes kohtades ka wäljamaalastele kallale tunginud, ühe Nostsi elama isegi ära tapnud, mitmes paigas riisunud jne. Peale selle lõnelbakse, et wäljamaa laebikutel olla nõu soomlaste wastu tõsiste nõudmistega wälja astuda.

Soome politika õnnetus praegusel ülitõsisel ajal seisab selles, et ühelt poolt kodanlised erakonnad ei ole seisekorda ajati küllalt õigeste hinnanud ja tarwilist järelandmist teinud — wähemalt koguhoonakabus ja Estonniline töövõrk, mille maksmapanemisele osa kodanlastest wastu seisis — teiselt poolt aga Soome sotsialistid Wene enamlaste politikat ülewad, millega lõpuks ometi kuigi kaugele ei jõuta.

Kodumaalt.

Kellu nõlle ert.

Peale loomatoidu rekwirerimist, mis siin juba teist kord wältab, hakatakse Kellas ja ümbruskonnas nüüd juba willa, kartulid ja kapsaid wõtma, sest sõjawäel on toidusained otsas. Selle juures lähewad soldatite lõpmata wägiwallateod elanikkude waranduse juures edasi. Nõlja ja maa täielise häwitamise kartusel on rahwa meelcalu kurb ja kõik ootawad päästmist.

Wallandõulogu leidis toiduainete wõtmise täieste lubamatuks ja otsustas 14. sp. abi saamises Eesti maawalitsuse ja Balti mere laewastiku juhataja alla kuulwate maawägede ülema poole pöörata ja palluda, et juhtumisel, kui sõjawäele lisa-lubermangudest toitu wedada wõimata on, siis sõjawäed siit wiibimata ära saadetaks. Sealts aga arwati laeva näol 1000 puuda wälja antu. R. P.

Esimese Eesti polgu pidulik Saapaitus,

mis welsterite komendo poolt polgu haigemaja heaks 5. now. toimu pandi, tuli siise 1220 rbl. 94 kop., millest kulude katmiseks 648 rbl. 28 kop. läks. Puhast tulu jäi 572 rbl. 66 kop.

Kõigile pidust osawõtjatele tui ka tegelastele awaldab pidudoimetend südamlikku tänu.

Wallandõulogu [illegible]

kuulutas oma 8. now. koosolekul enese otsekohesele ülemale wõimuks Eesti ajutise maawõulogu ja maawalitsuse ning otsustas ainult nende poolt ja nende teadu antud juhatusi täita.

Maakonnanõulogu on juba oma ülesset peale seisulohal, et ajutise walitsuse komissarid tui lõpwõimu ejiajad lohtade peal täieste ülearused on. —d.—

Uulu kaitu ehitustöö.

Mõne päewa eest juhtusin Uulu kiriku juurde. Wälte nägus raudtiwi ehitus ja ajab ilusa mõnitu kaitsel, Pärnu lahe kommilupoo sel kaitsel. Alles ees kiriku ehituse kulubeelendja, praegune Uulu wõita omanetu isa ja tema suguloma maksipeal.

Kirik kannab abikiriku nime ja sai sel mõttel asutatud, et kohalisel rahwal oleks lähemal jumalateenistusel käia. Jumalateenistuse juhatajaks olid kohalised koolõpetajad kordamisi.

Kui Tallinnale Wene koolid ja inspektorid siise seati, kelasid wiimased Uteri ülu koolõpetajatele jumalateenistuse pidamise ära, selestades, et see koolikõõle tähtsusets olla ise.

Selleet ajast peale lõppes kiriku järjekorraline jumalateenistus; ainult kantel pühadel, loim korda aastes, läis Pärnu kiriku õpetaja kuni sõja algusi seal weel jumalateenistust pidamas. Et sõja päewil mets pool palju wastu ja mõnesugused tormid sõjawõimude poolt ära hävitati, lastus ka mõite Uulu kiriku ema tarwi pralaiga ära.

Nõnda kõlin, et kirik uks avatud oli. Nõnda läis. Kogu põranda oli ilusti puu, pahrosilaste ja punase mõõnd ajalehe tõlkiseste kaetud. Kaastipalne pallina weel kuusemal pilti: rõõmdal kamaid nõnda kaunistatud ajad. Järele waatamis selgis, et nad punakaardi mõtmesugused orwi ajab olid. Oreli ajamale kõnnides selgis, et seal peale tõõja ja mõne tõõja kõhal ma midagi enam lõbal pelend.

Kõbe teadmus täitis mida, tui sõõe peale mõtlesin, kõbes wõõras mõttus mele rahwa ustusti tõõdle wõib haarata, kuna et tal sõõe eest midagi wastutada oleks. —ok.

Wargaid Kõljal

on wiimasel ajal jõõdõõsõõs nähtõõb saarid.

Eelõõ wõõta 2. now. kõõsõõb wargad 2. kaudõõka ala sõõõ maaka. Tõõgu ainuõõ ei ainud aga kõõe ja ehtsi hoodõõõõ järele, mis neid nõõsõõd wõhanõõ, et aida põõnna jõõtõõõõ. Ara põões jõõõõ

…kalgse kokkuwõtte järele on Tallinnas asutawa kogu walimistel nimekirjad järgmiselt hääli saanud:

Walimisebürood:	Kandidatide nimekirjade numbrid: 1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1) Lai uul.	89	662	578	121	83	87	208
2) Gaasi wabrik	44	986	615	116	86	44	151
3) Girgensoni uul., koolimajas	42	1091	349	127	125	50	127
4) Puwillawabrikus	18	208	107	9	31	4	26
5) Wöderi tehases	35	876	43	50	156	2	28
6) Wene-Balti laewat.	35	488	40	18	220	5	15
7) Aleksandri gümnaasiumis	44	656	703	94	69	64	403
8) Läti seltsimajas	45	1018	607	148	43	46	177
9) Liiwa uul. koolis	49	552	530	55	63	50	283
10) Landwerkis	33	901	905	168	12	95	898
11) Kaalani uul. koolis	48	1674	784	162	23	70	138
12) S. Tartu m. gümnaasiumis	48	1409	516	116	11	40	78
13) S. Tartu m. Luteri [illegible]	41	1349	389	82	8	11	59
14) Kommertskoolis	25	756	964	141	28	99	637
15) Wereni uul. koolis	22	1220	785	154	12	56	166
16) W. Pärnu m. kaub. koolis	23	1475	714	127	7	70	160
17) S. Pärnu m.	16	1054	577	59	2	24	123
18) Harju uul. koolimajas	34	938	1145	211	20	77	432
19) Wiruwälja uul. koolis	18	1457	757	162	4	50	107
20) Korbeje uul.	35	1879	740	279	18	58	139
21) Tatikowi uul.	47	1704	522	176	78	36	77
22) Kaukoolis	20	478	687	102	20	97	482
23) Nunne uul., 7	26	409	686	63	25	53	381
	[illegible]	22.003	13.855	2.689	1.135	1.186	4.785

Harku wallas.

…Nr. 1 — 4, nr. 2 — 397, nr. 3 — 441, … — 153, nr. 5 — 1, nr. 6 — 91 ja nr. 7 …62. Hääli ära antud 1389, ülelinde walitsid [illegible]

Nõmme wallas.

…Nr. 1 — 1, nr. 2 — 393, nr. 3 — 812, … — 37, nr. 5 — mitte ühtegi, nr. 6 — 27 … 7 — 143. Hääli ära antud 904, walitsid … 1193.

Mõisaküla alewis.

…Nr. 1 — 24, nr. 2 — 309, nr. 3 — 270, … — 10, nr. 5 — mitte ühtegi, nr. 6 — 4 … 7 — 52 häält. Walimistel wõttis osa um… kolmandikku walijaid. —a—

Peterburis

löppes häälte lugemine eila õhtul. Puuduwad lindkad teated. Eeniste teadete järele wõitewad esimese koha pärast [illegible] enamlased ja kadetid, sots.-rewolutsionäärid jääwad kolmandale kohale.

Arwatakse, et pealinn asutawasse kogusse saadab: 5 kadetti, 4 enamlast, 2 sotsialisti-rewolutsionäri ja ühe [illegible] wähemlase.

Wangid asutawa kogu walimistel.

Peetri-Pauli kindluses wangis peetawate ajutise walitsuse ministrite ja teiste sarnaste wangide asutawa kogu walimistest osawõtmise küsimus on nii otsustatud, et nende jaoks kindlusesse walimiskast wiidakse. Iga wang läheb wahisoldatite saatel walimiskasti juurde ja annab oma hääle ära. Ministrid annawad kindluses 35 minutit oma hääled.

Toompea lossi ees.

…ella nelja paiku hakkab Wene kiriku trepile … rahwast kogunema. Lossi [illegible] … jalgale soldatid, kellele keegi prillidega … autost kõnet peab. Pärast lähewad soldatid … lossiplatsi äärtele laiali. [illegible]

Warsti kisti J. Tõnisson teiste maanõunikkude juurest ära.

Meie kuuleme, et tema küllalt lüüa on saanud.

Wõib olla, et wastasel puhul ta käsi palju halwemine oleks käinud.

Seal kisendas keegi: Nad tulewad wangi wõtta.

„Kes käsib siin wangi wõtta?" hüüdis W. Kingisepp. „Mina olen sõja-rewolutsioni komitee esimees."

„Ole sa kurat kes tahes — siin sõbu et külla," wastati talle.

Ka olewat Kingisepp sel puhul lüüa saanud.

Kaarli ja Komandandi uulitsa nurka kisti J. Teemant Wilmsi ja Põllu juurest ära. Isikutel oli hea weel sõba inimest, wana Teemanti, peksta, kelle pea ja habe hall, kes wana walitsuse poolt surma mõistetud ja kes wõib ütelda, et ta seitse [illegible] oma paremast elust wabaduse eest wõitlemiseks annud ja kõik oma warandust kaotanud.

J. Teemant wiidi Komandandi uulitsat mööda alla, kuna sala Wilmsi ja Põldi mööda Kaarli uulitsat edasi wedas. Sealsamas lööbi Wilmsi esimest korda kiwiga. Hoop juhtus silma alla. Weri walgus palgele. Edasi sõimati kõige jämedamal wiisil, lööbi käega palge, jalgadega anti hoopa ja alaliselt katsuti maha wisata.

Isearalik selle juures oli see, et just paar wenelast püüdsid maanõunikka rahwa wägiwalla wastu kaitsta.

Wene turule jõudes tuli suur salk ülewalt Komandandi uulitsat mööda alla, nii et edasiliikumine seisma pandi.

„Wiige Wene turule! Wiige pritsimaja seina äärde!"

Nähti autot tulewat. Armati madrused olewat, karjuti hurra. Kuid selle peal ei olnud madrusejd.

Hoopide all jõuti wiimaks ringkonnakohtu juurde. Seal anti J. Wilmsile teine kiwihoop kaela pihta.

Ringkonnakohtus peeti maanõunikka (Teemant ja Tõnisson toodi ka sinna) niikaua, kuni mõrtsukate salk uulitsal laiali läks.

Peksmine.

…u elamisel tehakse juba tähendatud, …alis mitmelt poolt tungiwalt, et maa… …jaalist lahkuksid ja wälja rahwa juur… Sellel nõudmisel oli kindel eesmärk, …ali selgus. [illegible]

…e järele kõneles Kingisepp, sellejuures … maanõunikkude poole näidates, et … [illegible]

Sõja-rewolutsioonikomitees.

Tallinna sõja-rewol. täidesaatwa komitee koosolekule keskmäbala õhtul, ilmusid meie maapäewa sotsialistliste rühmade (peale enamlaste), Eesti sõjawäe Tallinna ja teiste organisatsionide ning Ukraina sõjawägede esitajad, kes selle wastu ägedat protesti awaldasid, et s.-rew. komitee rahwaste enesemääramise õigust jalge alla tallates Eesti ajutise maapäewa dekreti läbi laialiaetuks tunnistanud. Ühtlasi mõisteti kõige kibedamalt hukka wägiwalla tarwitamine, mis üksikute maapäewaliikmete wastu Toompea lossi juurde kokkutulnud hulkade poolt ette wõeti.

Esimesena protesteeris maapäewasaadik J. Seljamaa (sotsialistliste frakts. poolt); selle järele leitnant Kirschbaum (Soome Eesti sõjawäel.), kaks Ukraina sõjawäelist, Tallinna Ukraina organisatsionide ja sõjawägede poolt. Edasi awaldati protestiid Eesti sõjawägede ülemkomitee, Peterburi Eesti sõjawäeliste täidesaatwa nõukogu ja sotsialistliste erakondade (mn. Piip), 12. armee eestlaste, Tallinna Eesti sõjawäeliste jne. poolt. Tallinna polgu esitaja juhtis selle peale tähelepanemist, et maapäewa laialisaatmise kohta nimetatud polk mingisugust otsust pole teinud ja nimetas waleteatajaks sõjameest, kes maapäewa ruumides sellesarnase teadaandega esinenud (sõja-rew. komitee liikme Kingisepa tähenduse peale). Peale nuu wõttis Kingisepp sõltistikeks märkuseks sõna ja toonitas, et Eestimaa täidesaatew komitee maapäewa laiali on saatnud ja protestiriad oma protestiga õigele kohale pole sattunud. Selle märkuse kohta tähendas lõpusõnas J. Seljamaa ja juhtis tähelepanemist järgmise arusaamatuse peale: sõja-rew. komitee loeb ennast ainsaks wõimuks Eestimaal; nüüd seletab Kingisepp, et ilma s.-rew. komitee sanktsionita ühe teise organisatsioni poolt maapäew laiali saadetud; tähendab, siin walitseb sõ nõndanimetatud wõimu kiskumises korralagedus. Kui s.-rew. komitee enese ainsaks wõimuks peab ja teine asutus ilma tema teadmata sääraseid tähtsa sammu astunud, nagu maapäewa laialilaskmine, siis on see ju anarhia sünnitamine. S.-rew. komitee, kui ta wõim on, peab iseloha Eestimaa täidesaatwa komitee otsuse tühistama. Kuid igatahes on ainukene wõjuwõimuline asutus Eestimaal maapäew, kes iseseiswuse määrust oma kohta mahsmaks ei tunnista, siis kõik kelle poolt nad ka tulewad. —5—

Rahu asjus.

Läbirääkimised waherahu üle.

„Prawda" teisipäewahtune wäljaanne teatab:

Täna kell 11 hommikul saatis ülem peajuhataja waherääkijad järgmiste wolitustega wälja:

Rahwakomisaride nõukogu wolitusel wolitan mina, sõja-mereasjade komisar, Wene wabariigi wägede ülem peajuhataja, waherääkijaid: 9. Kiewi husaripolgu leitnanti Wladimir Schneuri ja 5. wäe komitee liikmeid, sõjawäearsti Mihail Sagalowitschi ja wabatahtlikku Georgi Merenit Saksa wägede kõrgema juhataja poole pöörama sellel wäerinna ojal, kus waherääkijad wastu wõetakse, palwega Saksa kõrgemalt wäejuhatuselt järele küsida, kas ta on nõus oma wolinikka saatma läbirääkimiste alustamiseks waherahu tegemise üle kõigi sõdiwate riikide wäerindadel rahuläbirääkimiste alustamiste otstarbel.

Kui Saksa wägede kõrgema juhatuse poolt jaataw wastus tuleb, on waherääkijatel ülesanne teha mõlemate poolte wolinikkude kokkusaamiseks kohta ja aega ära määrata. N. Krõlenko.

Öösel tulnud telegrammis teatakse, et eelnimetatud waherääkijad on kell 4.10 juunitud eelseisukohtadele jõudnud ja saksastest kaewikutesse läinud.

Krõlenko teatab 14. nowembril:

Meie waherääkijad tulid tagasi, Saksa sõjawäe ülemjuhatajalt ametlikku nõusolemist waherahu tegemiseks kõigil wäerindadel kaasa tuues. Mõlemate poolte järgmine kokkusaamine on 19. nowembri peale määratud.

Krõlenko käsib kõigil wäerindadel tulewahetust ja wennastamist seisma jätta.

Trotski ülemaailma [illegible]

„Wälism. asjade minister" Trotski saatis liitlasriikidele ettepaneku, wiibimata Saksamaaga läbirääkimisi algada.

Trotski teatas ametlikult liitlastele, et kui wiimased tema rahuettepaneku tagasi lükkawad, siis on rahwakomisaride nõukogu sunnitud Saksamaaga eraldi rahu tegema.

Erapooletute riikide seisukoht.

Enamlaste „wälisminister" Trotski pööras erapooletute riikide esitajate poole palwega, et nad oma walitsustele ette paneks wenelaste rahuüürdeid toetada. Erapooletute riikide esitajad pidasid ettepaneku üle nõu ja jõudsid otsusele, et Trotski ettepaneku peale peaks juba wiisakuse pärast wastama. Seda ei tule aga wastuseks walitsuse esitajale pidada, waid erapooletute riikide asemikud oleks samasugust wastust igale teisele inimesele saatnud.

Hispaania saadik ongi juba wastuse ära saatnud, milles teatab, et Trotski ettepaneku oma walitsusele teada andis.

Wiimased teated.

Prantsuse walitsus teatab, et ta enamlaste wõimu ei tunnista.

Prantsuse sõjasaatkonna ülem on oma walitsuse käsul Wene wäejuhatusele teguwas wäes teatanud, et Prantsusmaa rahwakomisaride nõukogu wõimu ei tunnista ja loodab, et Wene wäejuhatus igasugused kuritegelised läbirääkimised waenlastega tagasi lükkab.

Lipnik Krõlenko teekond.

Krõlenko, kelle enamlased ülemaks peajuhatajaks nimetasid, wiibib praegu 5. ja 12. armee juures. Sõidul tarwitab ta põhja-lääne raudtee ülema salongi-wagunit. Krõlenko püüdis kogunt eraldi rongi saada, kuid seda ei antud.

Pihkwasse jõudes kutsus lipnik Krõlenko kindral Tsheremissowi kolm korda enese juurde. Tsheremissow wastas: „Kui lipnik Krõlenko mind näha tahab, siis wõib ta ise minu juurde sõita."

Enamlaste „walitsuse" praegune tegewus ja [illegible]

Ministeriumidest töötawad praegu, nagu „Deni" teatab, ainult sõja-, mere- ja toitlusministeerium ja riigikontroll. Need ajutised ei ole oma tegewust minutilist seisma jätnud. Kõik nimetatud ministeeriumid saadawad oma paberid ajutise walitsuse sotsialistlikult ministritele allakirjutamiseks, mitte aga enamlaste „komisaridele".

Ka liituriikide esitajad ei tee enamlaste „komissaridega" mingit tegemist. [illegible]

„Komisar" Gijebow on 49. korpuse alemiitsa wastu wõttes enamlaste „walitsuse" täbarat seisukorda kirjeldades häbaldanud: „Uus walitsus on eraldatud oletus, ripub õhus. Waherahu asjas ei ole korda läinud tegelikult midagi kätte saada. Meie [illegible] sõmlad, kui kolmeks päewaksi waherahu [illegible]

Rahu asjas seletasid Murawjew ja Antonow, et nad oma politikat sammugi ei tagane, ka siis, kui selle eest tuleb ilmaga lõbiba tulets ja liiduriikidega läbirääkimise peale lõpe'ama.

Lehe toimetuse rüüstamine.

Peterburis on punakaartlaste „Retsh" toimetuse rüüstamist toime pannud. Rüüstamise pärast punakaartlased selle järele toime ka rewolutsionikomitee oli otsustanud toimetuselt wahjulsõitta ära wiia. Rüüstajad on toimetuse kasta lõhkunud, laudid ja sahtlid lahti murdnud, elektrilambid, katsteki ja muid asju ära wiinud.

Sõja-rewolutsionikomitee Peterburis on ajutise walitsuse ülema linnt wõtta katsunud, sest et ta enamlaste esitaja järele staabi teenijatele 50 pange piirituse wälja ei lasknud anda.

Mõjuwa tramwaid.

Enamlaste riigipöördest saadik ei anna Moskwa tramwai kontrolörid, nagu „Dielo Naroda" teatab, raha enam kassahoidjate ebasi, waid jätawad oma tätte.

Läti kongress

algab täna ja wältab kolm päewa.

Päewauudised.

„Lootuse" seltsi ruumid ära wõetud.

Laupäewal umbes kella 12 ajal ilmus „Teat." teatel „Lootuse" ruumidesse keegi E. Meister 5—6 sõjaristus madruse saatel ja näitas rewolutsionikomitee kirjaliku tunnistuse ette, milles öeldud oli, et „Lootuse" seltsi ja tema ökonomi warandus ära wõetakse ja sots.-rew. parteile antakse. Põhjusena nimetati tunnistuses, et „Lootuses" kaarta mängitakse ja piiblisrwastaselt talitatakse.

Seltsi ruumides olew warandus kirjutati üles ja sõjaristus madrused jäeti seltsimajasse.

Läbiotsimine „Lootuses".

—t.— 13. now. pani miilits, nagu „Rew. El." teatab, „Lootuses" kangete jookide leidmise eesmärgiga läbiotsimise toime. Einelaua ruumidest leiti umbes 3 pange piiritust, weerand pange kümmelit, kaheksmendik pange wiina ja waat õllejäänustega. Einelaupidaja J. Kalew seletanud, et ta piirituse kellegilt tundmata maa-aptekrilt saanud, kuna wiina ja kümmeli talle keegi tundmata welsker muretsenud.

„Estonia" teater.

Täna 16. now. A. Kitzbergi rahwanali „Kosjasõit" lohatiste wärskendustega.

Homme, reedel 17. now. rahwaetenduseks L. Koidula „Särane Mulk". Teatribüroo.

Linna uulitsate puhastamiseks

oli linna teede-komisjonil kojameeste streigi algusest saadik wiimasel ajal weel ainult paarkümmend inimest tööl. Nüüd, mil lumi maha tulnud, teatab teede-komisjon linna-ametile, et nii wäikese tööliste-jalgaga enam midagi pole peale hakata. Linna-amet otsustas uulitsate puhastamise asjas uut korraldust katsuda maksma panna, mille eelnõu juba lähematel päewadel wälja töötatakse ja wististe ka linnawolikogule ette pannakse. —t.—

Eesti wäljas heaks

on „Päewalehe" kaudu annetanud: hr. N. Schilling 20 rubla.

Rongi alla sattus

12. nowembri õhtul S. Pärnu maanteel raudtee-ülesõidukohal keegi tundmata mees, kes sealjuures nii raskeid wigastusi sai, et ta meelemärkusele tulemata peagi ära suri. Tema taskust leiti asutawa kogu walimiste tunnistus, mis Harku walla Häbersti kogukonna liikme Nigulas Tõnu p. Regi nimele kandis. —c.

Röõwmõrtsukatöö Kellas.

Mardi õhtul kell ¹/₂8 koputati Harku walla Püha küla Sääse talus elutoa uste pihta ja kästi lahti teha. Peremees Juham Annus läks toast kotta ja küsis: Kas tuled karaulist? Wäljast wastati: Jah! Niipea kui peremees Annus uste awas, lasti wäljas järgemööda kaks pauku ja Annus langes surnult kotta maha. Toasolija Jüri Andermann istus woodi ääres ja hüüdis: Nüüd laskis wiil Juhani maha! Neid sõnu öeldes läks tox uks lahti ja kolm pauku järgemööda surmasid Jüri Andermanni. Perenaine oma 10-aastase kaswandikuga põgenes toast rehe alla ja sealt mööda redelit põõningule ning peitsid endid sügawasse heinte alla. Waewalt jõudsid nad endid ära peita, kui juba keegi mööda redelit üles tuli ja püssikuke kräpsumist selgeste kuulda oli. Et aga midagi kuulda ega näha ei olnud, läks röõwel alla tagasi. Wähe aja pärast ilmus jällegi keegi redelit mööda üles ja hakkas püssitikuga heinu läbi torkima. Perenaine oli hinga kinni pidades waguši. Wiimaks tüdines röõwel heinu torkimast ja läks alla. Aga juba ilmus jällegi keegi ja hakkas tikuga heinu läbi torkima. Paar korda puutus püssitikk otse perenaise warukat, aga siiski ei märkanud röõwel midagi. Niiwiisi kordasid röõwlid perenaise otsimist üle poole öö. Wiimaks kuulis perenaine, et tallist hobune ette rakendati ja minema sõideti. Perenaine arwas paraja aja olewat wälja tulla. Waewalt sai ta ennast liigutada, kui jällegi keegi redelit mööda üles tuli. Siis, kui juba walgemaks läks ja inimesed liikuma hakkasid, julges perenaine oma kaswandikuga ülewalt unkaaugust alla hüpata ja paljajalu, poolpaljalt oma wanemate koju joosta, umbes werst maad sealt eemal. Wanemate kodunt wenda ja weel paari külameest kaasa wõttes tuli ta kuritegukohale. Hirmus pilt seisis neil silmade ees: peremees oli kojast toidukambri wisatud ja püssitäk nõnda hooletumalt ära lõigatud, et woo kramnid ihu peal näha. Jüri Andermann oli riietest lahti rebitud ning woodi ja ahju wahele wisatud, nägu palju tarretanud werega koos. Padjad, waibad, aluskotid katti lõigatud ja suled, põhud, sool, tangud ja wili kõik põrandal, werega segamine. Igalt poolt otsiti raha, ka ahju pealt ja põranda alt; ka ahjumüür oli läbi uuritud. Muidugi oli röõwlitel teada, et peremees hiljuti oma koha kroonule müüs, niisama ka noore hobuse hiljuti ära oli müünud. Ära on wiidud kõik raha, mis wähegi lodus leida, siis weel kasukad, palitud, uuemad waibad, seelikud, kaheraudaga püss, hobuse nahkohjad ja rihmad, sealiha ja mõned lenad. Enrmani hirmunu perenaine ei tea weel kõiki ärawiidud asju. Hobune oli paar wersta sealt eemal homm. kella nelja ajal „Posti" talu õue tulnud, ilma wahtus, ilma ohjadeta ja rihmadeta.

Asja uuritakse sõjawäe miilitsa poolt, kuna walamiilits tegemisiski ei tee: ei anta wahtijaid surnukehade walwamiseks ega ole ühtegi inimest üle kuulatud.

See on Harku wallas juba kolmas suurem röõwmõrtsukatöö uue walitsuse ajal, aga kusagil ei ole miilits oma tegewust näidanud. Õigust ütelda pole Harku wallas õiget miilitsat olnudki. Kui wana walitsus sukutati, siis wõtsid need uued miilitsaameti oma peale, kes 1905. a. tuntud, aga korraga nii edirmeelseks said, et kellelegi walda teatust ei antud, waid omawahel waliti miilits ja anti ainult teada, kes ametnikud on. Nii asusid nõndanimetatud uued ametnikud ka oma ametikohusi täitma. Harku wallas ei ole ametlikult kedagi miilitsasse walitud, ega ametlikult ka keegi lahti ütelnud. Loodan walla täiskogu poolt rutulist korraldust, mis walla elanikude julgeolekuks kibedaste waja. —ta.

Sõjawäljadelt.

Inglaste tähtsad wõidud Cambrai juures

teatawad Stokholmist saadud telegrammid. Saagiks on saadud pealetungimise algusest üle 100 suurtüki. Wangide arw tõuseb 9774 mehe peale, nende seast 182 ohwitseri. Wihane wõitlus kestab edasi.

Jerusalem Inglis-Itaalia wägede poolt ära wõetud.

Roomast tõi telegramm üllataws teate Jerusalema langemise kohta. Püha linna asusid Inglis-Italia wäed. Peale 700 aastalist wõõra usu wõimus lehwiwad jälle ristisõja uhked lipud ristiusulise maailma pühakodade tornidel. Peale sõjalise tähtsuse on Jerusalema langemisel hiilgaw moraliline mõju.

Londonist, 11. now. Palestina wäeülemalt teatakse ametlikult: meie wäed joosid tõrgustiku peale tormi, mis Jerusalemast 5000 jardi lääne pool. Waenlane pommitas prohwet Samueli hauakohta, kust meie wäed ettewaatlikult mööda läksid.

Roomast telegr. „Wolmele" 13. now.: Ühes Inglise wägedega olid Jerusalema ärawõtmise juures ka Italia wäed tegewad. Wiimastel päewadel langes Italia wägede kätte mitu seisukohta Jerusalema ümbruses, muu seas ka Betlehema linn.

Wastutaw toimetaja G. E. Luiga.
Wäljaandja Tallinna Eesti Kirjastuse-ühisus.

Sellu naisterahwast,
kes 14. now. õhtul Pritsu jaamas soldati käest
5 pakki
läbi akna wastu wõttis ja Tartu rongi peale maha läks, palun wäga teatada, kust pakid kätte wõib saada. 1. pakis oli riibe [illegible] meestehalwa kingi ja 4 küünart maalalewit; 2. pakis walmis pesu; 3. pakis wõi ja muud söögikraami. Teat. „Päewalehe" kontori [illegible].

Koolilaps on
kaotanud
Wene uul. turuni raha ülespidamiseks peale 80 rbl., palun südamlikult teatada sli. „Raha".

Kadunud
[illegible] kõrmus, nimetähed A. Nr. 7. K. ilma proowita. Ausat leidjat palut. ära tuua waewatasu eest Wolgu u. nr. 4 k. 1.

Kadunud
4 wõtit rõngas, waele inimese omad. Ausat leidjat palut. waewatasu eest ära tuua Olga u. 5 k. 17.

Kadunud
majaraamat ja tshelid
Palun tuua Kulikowi uul. 53.

Kadunud
10. now. passiraamat Antonie Martsoni nimel; palutakse ära tuua waewatasu eest Rohu u. 5 k. 9.

Kadunud
3 nädala eest walge foxterrier kõr, üks must plekk peas ja 2 selja peal. Hea waewatasu ja söögi tuua eest ära tuua [illegible] uul. 28, poodi.

Kadunud
lambi kupli raam ja rah. kee nahk-linnas Kaubamajast Alemanni u. minnes. Palun ära tuua Alemanni uul. 33 k. 3.

Pakk on kadunud
[illegible]

25 r. tasu,
kes kätte toob ehk juhatab, et kätte wõib saada, [illegible]

Kaotatud
punane linnukoer „setter" 9. nowembril; palun teat. Mõigu Järwe külasse Tedwri talusse hea waewatasu eest.

Kadunud
[illegible] hea waewatasu eest Toom-Kuninga uul. 12.

Leitud
naister. wihmawari 9. now. Peterburi poole minewa rongi peale 1. kl. wagunist. Kätte wõib saada G. Tartu m. 13, Maalepp.

ele lahtus 1. now. s. a. siit
ge

ustwerk.

wal 19. now. kell 1/21 Kaarli
ele.
ne lahtunud seltsiliikmest alal.
Lootuse eestseisus.

Palwekirjasid
walm. kirj.-masinal igasse kohtu- ja muu ameti-asut.; ka abielulahut., korteri, sõiduluba, ajapikenduse, liignime muutmise, kindl. ehitam. ja igas muus asjas Wiru uul. 14, krt. 1. Tel. 8—27, kontoris. **H. J. Kühle.**

Kes wõib anda
wiiulitundisid?
Teat. sõt. „Wiiulitunnid" all. Soowin sakslase käest Saksa k.

tundisid
wõtta, soowitaw Berlini murrakus. Kirjalikult sõt. „A. E."

Wene ja Saksa keele
tunnid kl. 2—4 wabad. Õpetan 6 kuuga rääkima. Waimu uul. nr. 4, krt. 4, hoowi sees. Õnet. äärip. kl. 3—7.

Neiu annab Wene ja Prantsk. keele
tundisid
Walmistab eksamitele Lühikesel Salal nr. 7, krt. 11.

Wilunud järelaitaja
paljuaastase prakt. soowib tundisid anda. S. Balesna uul. nr. 1, krt. 11, kl. 3—5.

Õpetus
igasugu süstemi kirjutusmasinatel kirjutamises ja arwelaudadel arwamises 4 tegewustiku järele. Wõetakse wastu isikuid mõlemast soost. Uuel uul. (Земляная) nr. 16, k. 24.
Antakse tunnistused.

Õpetan lühikese ajaga,
iga päew kaks tundi: kõigete joonistuse, kokkupasimise täieste selgeks. Manktid, kostümid, matined, kleidid iga sorti ning laste riideid ja pesu, ka meesterahwa pesu. Wäljaõppinutele annan ülemuse poolt kinnitatud tunnistuse. Maks 20 r.
Kuudewilta,
W. Tartu m. nr. 24, krt. 3.

Noor neiu,
kes 3 kohal. keelt oskab, palub mingisugust tööd. Pakk. saata sõt. „Sauerle" all.

Haritud neiu
soowib kohta raamatupidajaks, ehk kuhugi kirjatöödе peale, oskab ka masina peal kirjutada Pakk. saata sõt. „Praktika" all.

Noor neiu
soowib kohta, wõib ka ettekandjaks olla. Uue-Kalamaja uul. nr. 12, krt. 1.

Wilunud
müüjanna
pudu- ja kolonialkaubaga soowib kohta. Teat. sõt. „nr. 15" all.

Noor neiu
otsib kohta, lõpetanud kaubanduse kooli, töötanud Laenuhoiu Ühisuses, oskab kirjutamise-masinal kirjutada ladina- ja wenekeelsel trütil. W. Tartu m. nr. 9, krt. 3.

Proua soowitab
teistele teenijat, kes hästi õmmelda oskab, S. Pärnu m. nr. 48, krt. 1, tulla kl. 2—4.

Müüjannad, bonned, wirtinad, keetjad, toatüdrukud, üksiteenijad pasižjad
leiawad kõige kohtasid
Arh. P. John Cook & Co.
kontoris, Kuninga uul. nr. 6

Õmblejat
kes meesterahwa tööd teeneb, leiab tarwis S. Pärnu m. 14, k. 8.

Üksiteenijat
tarwis, kes hästi keeta oskab; tulla soowituste ja passiga Ülesse uul. nr. 29, krt. 3.

Tüdruk,
kes natuke keeta ja õmmelda oskab, wõib lapse juurde kohta saada, tulla S. Tartu m. 8, kirjutusmaterjali kauplusse.

Tüdrukut
tarwis Narwa m. 18, krt. 5.

Noort naidu,
kes keeta oskab, on tarwis Woorimehe uul. 1, krt. 2.

Pottseppasid
tarwis; teatust Kopli uul. 40 (kues sadamas), kümnik Semjonowi, peale kl. 1/26 õhtu.

Pühapäewal, 19. nowembril 1917. a.
Riigipanga majas (Realkooli wastu)

Basar-kontsert-ball

Tallinna Eesti polgu toetamiseks. Kontsert: Estonia teatri näitlejate, Eesti sõjawäelaste, R. Lindal ja teiste kaastegewusel.
Köned: K. Pätsi, K. Asti, lipnik Riubkranti poolt. Loteri-allegri! Einelaud! Tants! Kaks Eesti polgu orkestert A. Helderi juhatusel. Pääsetähed à 3 rubla. Algus kell 12, lõpp kell 21.

Teater „Rekord" näituse platsil 1.
Rahwuswaheline Prantsuse ja waba Amerika maadlemine
ilmakuulsa esimaadleja hra **Aberg** osawõtmisel, 10,000 rbl. auhinna peale. Wõitlusesse astujaid palutakse teatri juhatusele 2 päewa ette teatada. 16. now. maadlewad järgmised paarid: 1. Aberg — Teppan, 2. Sinine maske — Umnus, 3. Rasumow — Petrow, 4. Zeisig — Stepanow, 5. Tundmata — Olin.
Näitelinal: Toredad pildid.

Autojuhtide kursustele
wõetakse käesolewa nädala jooksul weel uusi õpilasi wastu. Toom-Waestekooli uul. 6, hoowi peal töökojas.
J. Laurits.

Ostetakse häid kaeru ja heinu.
Teatada kirjalikult ehk suusõnal Institudi uul. 7 (Kadriorus).

Palume üles osta ja tellel on tuua
wastikalambajäneserebase-orawa- ja tuhkru } **nahku**
Maksame kõrget hinda.
Jaama uul. nr. 4, krt. 2 (Narwa m. fisse pöörata Wene turu ligidal)

UUESTE AWATUD
Riia kalewikauplus
Suur wäljawalik igasugu riiet mõõdukate hindadega. Wanal turul nr. 12, (Kaarmanni ja Malenkowi kaupluse wahel).

Awatud worsti-tööstuses
saada
wärsk. worstisid
iga päew
Jaama uul. nr. 4, hoowis
(Narwa m. fisse pöörata, Wene turu ligidal).

Insenerideie
tehnikeridele
ülemwalitsejatele
walitsejatele
abiwalitsejatele
metsaõlematele
metsawahtidele
meieritele
juustutegijatele
futtermeistritele
raamatupidajatele
müüjatele
kirjutajatele
aednikudele
seppadele
masinistidele
kubjastele
kutsaritele
bonnedele
naisteenijatele
muretseb ruttu kohtasid kõige Wene- ja todumaa piirides ja linnades
Arh. P. John Cook ja Co.
Nahkuswahelise kont. Tall. aask. Kuninga u. 6, awat. 10—6.

Juukselõikajat
tarwis. Küsida S. Arehna uul. 13, krt. 2.

Hakemenjajat
tarwis laupäewiti W. Amerika uul. nr. 3.

Õnilast tarwis
juukselõikaja juurde W. Tartu m. nr. 6, ärist.

Lukusepp
wõib tööd saada Kopli uul. nr. 10—6.

Plekis.pa-tööliist
on tarwis S. Tartu m. 19, teatust poest.

Kojuraamast
otsitakse waiist lasteta abielupaari Kadriorgu. Weerenn ja Liiwa uul. nurgal 15—20. Teateid saab majaomanikult kl. 3—6.

Oma korteriga
kojameest
ehk -naist on tarwis W. Liiwa uul. nr. 16, krt. 2. Tulla peale kella 4 p. l.

Kojameest
tarwis Ahju uul. 23, krt. 4. Sealsamas kaloosid ja saapad 8—10-a. lapsele müüa.

Wanaldast
hobusemeest
on tarwis Kadaka teel nr. 29. Sealsamas on Saaremaa hobune müüa.

Ajutise Maawalitsuse teadaandmine

liikumata waranduste maksu maksjatele Wiljandimaal.

Seda tähele pannes, et Wiljandimaa Nõukogu juba Maakonna kasuks liikumata waranduste puhta sissetuleku pealt 10% maksu wõtab, **otsustas Maawalitsus Ajutist maksu Wiljandi maakonna maksumaksjatelt järgmiselt nõuda:**

Maade pealt 15% puhtast sissetulekust,

kuna hooned Ajutisest maksust wabastatakse.

Tähendus: 1) Ajutisest maademaksust läheb täiendawalt 2 1/2% Wiljandi Maakonna kasuks, kuna 12 1/2% Maa kasuks wõetakse, nagu teisteski maakondades.
2) Wiljandi Maakonna-Walitsus maksab omalt poolt sissewõetud hoonete maksust 50% Maa laekusse.

Maawalitsuse Esimees: **K. Päts.**
Rahaasjanduse Osakonna Juhataja: **Joh. Kukk.**
Sekretär: **Th. Käärik.**

Teater **„Apollo"** Narwa m. 13.
Suure mõju tõttu! ∴ Lõpulikult! ∴ 2 wiimist päewa!
Fars täiskaswanutele! M:elle Cicione!!
Ülitore fars 5-es waatuses, iluduse Susanne D'Armeli osawõttel.

Mööbliitega tuba
ära anda omaette sissekäiguga, wiisakale meesterahwale Soo uul. nr. 6 krt. 4.

Wäike soe tuba
üksikule wäikse kojamehe töö eest anda. Kentmanni u. 26 k. 1

Naisterahwas wõib
kaasüürilisks
tulla. Teat. saab S. Juhkentali u. 7 k. 4, teisel korral kl. 5—7.

Kaasüürilisks
wõib tulla puhtas ametis käiw noormees. Kullasepa u. 7 k. 1.

Hea kauplusekuumi
wõib see saada, kellel elukorter on wastu anda. Adr.: Uue-Kalamaja uul. nr. 31 krt. 14.

Majad ja krundid
müüa Nõmmel; küsida laupäewal ja pühapäewal Nunne u. nr. 5 krt. 1.

Kellel on maja müüa,
teatagu S. Ameerika u. 2 k. 6.

Majasid soowitakse osta
15.000—25.000 rbl. linna ligidal alewis. Üles anda Kentmanni uul. nr. 13, krt. 2-A. hoowist sissekäik.

OSTAN
pandimaja piletid, kõike sorti mööblid ja muusikariistu, kuldja hõbeasju, jahipüssa, rewolwrid, padrunid, haawlid, riideid, saapaid, pesu, kõiki asju, masinaid, tööriistu ja materjali, jahu, suhkrut, petroleumi Pikal uul. 47 mööblikauplusest.

Kellel on
lehm föögi peale (hoiule) anda? Teatada Punasele uul. nr. 14, Peterb. raudtee äärest
K. Pinder.

Kellel on
käsiõmblusmasin müüa? T. sõt. „õmbl.-masin"

Kartulid ostetakse
maguni wiisi Samuelitschi kontoris Pikal uul. nr. 36.

Rudumise-masinaid
ostetakse pr. L. Jürissoni kudumisärist W. Tartu m. nr. 7.

Soowin osta
pruugit. lauakaalusid (rapeerowaie) ja wihtsid. Pakk. saata sõt. „Bisch.

Soowitakse head
liipsitehma
osta. Teatada S. Tartu m. nr. 13, Maasepp.

Soowitakse
treipinkisid ja puurmasinaid osta; teatust sõt. „Dünamo" all.

Kellel on
regi müüa, teatagu Wittenhofi uulits nr. 14 k. 7.

Wäikest detsimalkaalu
soowitakse osta
teat. Harju uul. 30, pogari töötuppa kl. 7 hom. kuni 3 p. l.

Kellel on müüa
wäheldane maja tallinnumiga? Teat. sõt. „Maja nr. 2" all

Soowitakse osta
lapsewankert. Teatada S. Pärnu m. nr. 14 k. 8.

Kellel on
suur tsinkwann müüa? Palun teatada kirjalikult ehk suusõnal Alemanni uul. nr. 16 krt. 18.

Soowitakse osta
Ladina tähest.
kirjutusmasinat
Tarw.-Üh. „Oma".

Wahtra ja tase laudu
1 1/2" ja paksusid ostetakse W. Pärnu m. nr. 31 k. 4.

Erneid, tangu, krunpisid, ube ja mett
ostan ja maksan head hinda. Luisentali uul. nr. 9 k. 8.

Mauserit
soowin osta. Pakkumised ära anda sõt. „E.B." all ülesmärgitud hinna ja padruni hulgaga.

Soowitakse
kitseplima iga päew üks toop. Palutakse teatada W. Karja uul. nr. 4 kr. 8.

---

2 üheinimese raudwoodit ühes wedrumadratsitega
soowit. osta.
Teatada sõt. „nr. 101" all.

Soowin osta
Saksa keele õpetamatuid Gläser-Petzoldi wäljaanne I jagu ja rehkenduse raamatuid Bilowi wäljaanne I jagu, wõiwad pruugitud olla, Luisentali uul. nr. 8 k. 11 hoowi peal; tuua wõib kl. 4—7.

Olen jälle ilusat ja tugewat
koduloot. riist saanud
Wittenhofi uul. nr. 9, krt. 10, hoowi peal teisel korral.

Wiist-ülikond,
talwepalitu ja nahk-sametadan on juhtumisi müüa. Toom-Waestekooli uul. nr. 1, krt. 11.

Pruug. pleeschjakk müüa
Kaasani uul. nr. 1, krt. 2.

Müüa
ohwitseri ülekantud sinel, keskmisele kasw. ja meester. must kuub. Adr.: Wiru uul. 13, krt. 6; kl. 12—1.

Müüa
naisterahwa must talwepalitu; näha reedel ja laup. kl. 10—12 W. Juhkentali uul. 17, krt. 4.

Hea karakulkraega
m.-palitu müüa.
Kalamaja-põikuul. nr. 8/7.

Müüa
naister. kasukas. S. Tartu m. nr. 34, komp.-wabrik, kella 10—4 päewal.

Sõidukuub ja kasukus
müüa Kaupmehe uul. nr. 5.

Tütarlapse pruug. palitu
müüa Lasnamäe uul. nr. 14.

Korteriseaduse
raamat saadawal. Nunne uul. 8 Resaar. Seal kirjut. kõigis asjus **palwekirju.**

Meie „Mats"
nr. 170 on ilmunud. Hind 30 kop. „Teadus" Tallinnas.

Pergamin-paberit
340 p.,
saapa-kliistert 6 p. ja
pesu-nõõpisid müüa
Aleksandri uul. Tambergi m. krt. 2 hom. 8—10, õhtul 6—8.

Soowitame ladust
Hobuseraua haakisid nr. 8 ja 10, hobuseraua naelu nr. 7, 8 ja 9, hobuseraua randa, tisleri liimi, Soome katusepappi, trendi ja papi } naelu, kiwitõrwa, roheliist seepi.
Kauband.-Ühis. Küppler ja K-o S. Tartu m. nr. 45, tel. 3—20.

NAHKU
kasuka jaoks (50 tükki) on müüa odawa hinnaga Müürivahe uul. nr. 17, krt. 1 (W. Karja uul. nurgal).

Lillesid
triiphoone täis 300 potti dekoratsioni jaoks, suured ja wäikesed palmid, dracenad ja palju teisi odawa hinna eest müüa Kumna mõisas üle Keila.

Kapsaid on müüa
Kadaka teel nr. 29.

Odawaid loomakartulid
on müüa Granidi uul. nr. 5, kartulileidris.

Müüa
karakulkraega kasukas Oskari uul. nr. 19, krt. 2.

Müüa
meester. talwepalitu Wladimiri uul. nr. 2-b, poes.

Juhtumisi müüa
nuu naister.-palitu ja 2 pruugitud 10—13-aast. poisi ja tüdrupse jaoks Uuel uul. 4, k. 1.

Müüa
pruugit. boa, muhw ja kalosid. W. Amerika uul. 22, krt. 27.

Harmonium
rusmipunduse pärast müüa Liiwalaia uul. nr. 47, juukselõikaja juures.

Müüa tiiwtlawer,
mööbel, kapid, woodid, peegel, lambid, theemasin, föögi- ja söögiriistad, pudelid, klaasid, filter, noad ja muud majatraamt. S. Balesna uul. 9, krt. 1. Näha kella 3—6.

Ratsulisel müüa
Rathle tiiwtlawer Toompuiestee nr. 17-a, krt. 9.

Müüa
kontsert-pianino 2500 rbl., tammest kirj.-laud 350 r., raam.-kapp 3 0 r., 2 woodit 550 r., palm (Пальма) 125 r. ja Singeri õmblusmasina jalg; näha iga päew kl. 2—6 p. Uuel uul. nr. 29, krt. 3.

Grammofon müüa
Wana-Kalamaja uul. 12, k. 5.

Müüa
suur Amerika kirjut.-laud, kuub, mere-ametk. munder, sõjawäel. must sügise-palitu ja smoking westiga Wene uul. 31, uksehoidja juures.

Müüa
mööblid ja sõõginõusid Wana-Kalamaja uul. nr. 4, krt. 8, hoowi peal m., näha 2—5.

Odawalt müüa
majakraami. Näha peal kl. 3 p. l. Aia uul. nr. 18, krt. 2.

Müüa
pehme mööbel, 6 tam.-p. föögitoa tooli, mõned lambid, pruugriideid ja teisi asju Kuke uul. nr. 9, krt. 1.

Müüa
föögituba heledast tammest Lutheri wabr., riietekapp, kummut, kaardilaud, 2 woodit ja t. asju Wene-Balti tehas maja nr. 42, krt. 1, kl. 1—5 p.

Juhtumisi müüa
tore tammepuust kabinett-mööbel, Türgi diiwan, kõike sorti mööblid ja muusikariistu, kuldumise-, õmblus- ja kirjutusmasin, hõid binokli, kuld- ja hõbeuurisid ja asju, jahi- ja kuulipüssa, püssirohtu ja padrunid ja palju muud Pikal uul. 47, mööblikauplus.

Odawaste müüa
kõike sorti mööblid, puhwet, Türgi diiwan, kappisid, kummutid, woodid, laudu, toolisid ja muud. Falkspargi uul. 4, k. 2.

Müüa
riietekapp lahtiwõetaw Polgu uul. nr. 4, krt. 1.

Odawalt müüa
puuwoodi wedrumadratsiga ja muud toakraami Toom-Waestekooli uul. nr. 28, krt. 17, näha iga päew kl. 4—6 õhtul.

Müüa
toolisid, magamiseraamisid, lihtsaid laudu, 1 ja 2 uksega kappisid, 2 laelampi Rüütli uul. nr. 5, tisleritöötoas Riguliste kiriku hoowis. 2

Müüa 2 woodit wedrumadratsitega ja korged naisterahwa-kalossid S. Tartu m. nr. 20, sissekäik Tornimäe uul. 4, krt. 5.

Müüa
tisleripink, rauapuur, tisleri ja mehaniku töörriistad, õmblusmasinad, wäljaõmblemise raam, model (maneken) S. Balesna uul. 9, k. 1. Näha kl. 3—6.

Müüa
bensiini gaasi lambid 600 küünl. walg. S. Tartu m. 6, krt. 16.

Müüa
uus Ameerika toa ukse luku Laial uul. 6 krt. 1.

Jahipüss müüa
12 kal. Rüütli uul. nr. 9, k. 3.

Rewolwer
„Bulldog" ühes padrunitega ja harmonika müüa Dunkri uul. 7 kr. 3, näha 6—8 õhtul.

Müüa
heas seisukorras ohwitseri-rewolwer „Nagan," hind 325 rubla. Padrunid ja nahktasku. Raua uul. nr. 16 krt. 4, tel. 8—81

---

2 browningut
(1 Belgia) 600 rubla tükk, padrunitega, Nagan 400 rubla on müüa. Raua uul. nr. 20 kr. 3. kella 4—8.

Browning
wäike Belgia ja hea rewolwer, wäikese browningu ja wäikese mauseri padrunid odawalt müüa. Laial uul. 26 k. 3.

Müüa
Nagan 7 padruniga — 375 rubla eest, palkum. sõt. „Nagan."

Müüa rewolwer
ja must kaabu wähesele reale müüa Woorimehe uul. nr. 5, lukusepa töötoas, näha 8—5 päewal.

Browning on müüa
Dolgu uul. nr. 9, krt. 3.

Müüa
3 töörege ja sõidusaan. Pääsküllas, Schakowi poes.

Müüa
2 saani, üks sõidu, teine traawel, Aleksandri uul. Tambergi majas krt. 11.

Pruugitud woorimehesaan
müüa
Põllu uul. nr. 10, Lasnamäel.

Hobune
odawalt müüa töö ehk sõidu jaoks Baltiski m. nr. 62 aia sees.

Tugew töölobune
müüa S. Tartu m. nr. 13.

Hobune
ja kaelkellad müüa. Magasini uul. 13 k. 5.

Müüa
odawalt puhastwerd kanarilinnud Reina uul. nr. 27 tr. 3

Lehm
on lihunikule müüa, küsida Mayeri wabriku heinamaawahil

---

2 hobust on müüa
Sõjamäe mõisas. Dwigate wabriku ligidal.

Lõpsilehm müüa
Kiwi uul. nr. 1 kr. 7.

Noored kanad müüa
Toom-Kuninga uul. 21-a.

Wanu
kunsthambaid, ka tükkisid, ostetakse kõige kõrgema hinna eest Kaupmehe uul. 23, kr. 3.

Südamlik palwe.
Südamehaige inimene (tohter tunnistus on ette näidata), kes õõseti palju peab ülewal olema ja seda pimedas, palub heldeid ja kerweid inimesi, kel wõimalik temale petroleumi müüa, et õõkergem mööda saata. Adr. palühes naela ja hinna ülesandmisega „Südame haige" all sõt. ära anda.

Kellel on petroleumi anda, saab iga päew
sooja piima,
Laulupidu uul. 12 k. 7.

Kellel on wõimalik laenata
500 rbl.
kroonuteenistusest wabaks saanud nooremehele uue elu hakatuseks wäga heade protsentidega, 4—5 kuu peale? Teat. sõt. „500" all.

Palume seda naisterahwast,
keda mees toast wälja wiskab ja kes Schnelli tiigi ääres lumepeal istus ja nuttis, oma õige adr. teatada, ehk isiklikult meie juurde koju tulla.

Grawerin
uksesilitisid ja rist plaatisid rutt ja odawalt. Wõtan kõiksugu grawerimise tööd wastu. Reguliste uul. nr. 2, teisel korral. Päewapiltn. Wannase kõrwal

---

Kõik
kel laste mänguasju (hobuseid, tited, saanid, wankrid jne.) ja neid enam ei tarwita, andku oma adressid sõt. „mänguasjad 2" all üles. Asjad olgu weel kaumis korras ja makstakse nende eest head hinda.

Osaw naisrätsepp
wõtab tööd wastu,
hinnad odawad.
Wanade ümbertegemine odawa hinnaga. Sealsamas wõetakse ka meester. tööd wastu Toom-Kuninga uul. nr. 2 k. 6. Kullerkup ja Sikman.

Õmblen kleitisid
ja pluusisid, ka meester. pesu. Sambla uul. 6 k. 8.

Parandan ja puhastan
iga süstemi kirjutusmasinat.
Philipp Iw. Schaefer
Harju uul. 21.
Ladus on paelasid ja koperitud paberid kirjutusmasinate jaoks

---

Jahipüssa
ja rewolwrid parandatakse Karja uul. nr. 21. Eichen.

Woorimeestele
tähelepanemiseks! Olen awanud sepi-oja, wõtan kõike lukusepatööd

---

sepa tööd
wastu. Töö korralik. Dreewini uul. 25.

Poisikestel lõigatakse juukseid
ilma maksuta
Granidi uul. nr. 19, Sabeme ajamisõärt.

Mahataskus on 15. sõp. Girgensoni uul. kuni Uue-Kalamaja uul. tulles ära
kadunud.
Palutakse tuua Uue-Kalamaja uul. 13 k. 10.

Rahakott
kadunud turule 2 maksukwiitusega. Pal. ära tuua R.-Pühapäewaleene toim., Harjuwärawas

---

Kiriklikud teated.

Ühe-Waimu kirik. Neljapäewal, 16. now. kell 6 õhtu palwejumalateenistus. Abiõpetaja H. Hansson. Pühapäewal 19. now. kell 10 homm. jumalateenistus. Jutustab abiõpetaj H. Hansson.